

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2020

YEARBOOK

2020

ГОДИНА 11
БРОЈ 16

VOLUME XI
NO 16

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2020
YEARBOOK
2020

ГОДИНА 11
БР. 16

VOLUME XI
NO 16

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

вонр. проф. Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

вонр. проф. Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

проф. д-р Ева Ѓорѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нечати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Џанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Ѓуришиќ-Бекановиќ – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Зузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија

проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска, проф. д-р Ева Ѓорѓиевска, проф. д-р Махмут Челик, проф. д-р Јованка Денкова, проф. д-р Даринка Маролова, Доц. д-р Весна Коцева, виш лектор м-р Снежана Кирова, виш лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор д-р Надица Негриевска, виш лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

проф. д-р Ева Ѓорѓиевска

Јазично уредување

Лилјана Јовановска

(македонски јазик)

виш лектор м-р Биљана Иванова, виш лектор м-р Крсте Илиев,

виш лектор м-р Драган Донеv

(англиски јазик)

Техничко уредување

Сања Гацов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ -Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ 10-А п. факс 201, 2000 Штип

Република Северна Македонија

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD— University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD— University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer PhD— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofilt Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD,

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD, Prof. Eva Gjorgjievska, PhD,

Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Prof. Darinka Marolova, PhD,

Ass. Prof. Vesna Koceva, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarieva,

MA, lecturer Nadica Negrievska, PhD, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Prof. Eva Georgievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska

(Macedonian language)

lecturer Biljana Ivanova, MA, lecturer Krste Iliev, MA, lecturer Dragan Donev, MA

(English language)

Technical editor

Sanja Gacov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

Марија Тодорова

ДИЈАЛЕКТИТЕ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО
СОЕДИНЕТИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ

Marija, Todorova

DIALECTS OF SPANISH IN THE UNITED STATES OF AMERICA 9

Книжевност

Marija Krsteva, Dragan Donev, Kristina Kostova,

Krste Iliev, Natalija Pop Zarijeva

THE USE OF LETTERS IN POSTMODERN BIOFICTIONS:

THE PARIS WIFE 19

Крсте Илиев, Марија Крстева, Кристина Костова,

Драган Донеv, Наталија Поп Заријева

ПРЕНЕБРЕГНУВАЊЕТО НА СТАТУСОТ И ДОЛЖНОСТА

НА ПРИНЦОТ ХАЛ, НЕГОВИОТ ГРЕВ НА МРЗЛИВОСТ, НЕГОВАТА
РЕФОРМАЦИЈА И НЕГОВОТО ПАЃАЊЕ ВО ГРЕВОТ НА ГОРДОСТА

Krste Iliev, Marija Krsteva, Kristina Kostova, Dragan Donev, Natalija Pop Zarijeva

PRINCE HAL'S NEGLECT OF STATUS AND OFFICE, HIS SIN OF SLOTH,

HIS REFORMATION AND HIS FINAL FALL INTO THE SIN OF PRIDE 27

Преведување

Светлана Јакимовска

КОН ПРЕВОДОТ НА „СЛАВНАТА ИНВАЗИЈА НА МЕЧКИТЕ НА СИЦИЛИЈА“
ОД ДИНО БУЦАТИ

Svetlana Jakimovska

ON THE TRANSLATION OF “THE BEARS’ FAMOUS INVASION OF SICILY”

BY DINO BUZZATI 39

Драган Донеv, Марија Крстева, Кристина Костова,

Крсте Илиев, Наталија Поп Заријева

УЛОГАТА НА КВАЛИФИКУВАНИТЕ ПРЕВЕДУВАЧИ ВО

ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ ВО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЈА И ИНФОДЕМИЈА

Dragan Donev, Marija Krsteva, Kristina Kostova,

Krste Iliev, Natalija Popzarjeva

THE ROLE OF QUALIFIED TRANSLATORS IN THE

GLOBALIZED WORLD DURING PANDEMIC AND INFODEMIC 51

Марија Леонтиќ

ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО ГЛАГОЛСКИ ПРИЛОГ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК

И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontikj

WORD GROUPS WITH A GERUND IN TURKISH LANGUAGE AND

THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE 59

Дидактика

Викторија Еленова

ПСИХОЛИНГВИСТИЧКИ ОСВРТИ КОН ПРОЦЕСОТ НА
ИЗУЧУВАЊЕ СТРАНСКИ ЈАЗИК

Viktorija Elenova

PSYCHOLINGUISTIC OVERVIEW OF THE FOREIGN LANGUAGE

LEARNING PROCESS 69

Неда Радосављевиќ

ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА КОМБИНИРАНА НАСТАВА КАЈ
СТУДЕНТИТЕ ЗА УЧЕЊЕ АНГЛИСКИ КАКО СТРАНСКИ
ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Neda Radosavljevikj

IMPLEMENTING BLENDED LEARNING APPROACH WITH

STUDENTS WHEN LEARNING ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE 79

ДИЈАЛЕКТИТЕ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО СОЕДИНЕТИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ

Марија Тодорова¹

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija.todorova@ugd.edu.mk

Апстракт: Во овој труд се анализира состојбата и застапеноста на шпанскиот јазик во Соединетите Американски Држави, се истакнуваат разновидноста на јазикот и неговите јазични варијации. Целта на овој труд е да се даде приказ на најзастапените дијалекти на шпанскиот јазик во САД и детално да се објаснат нивните главни фонетско-фонолошки особености. За потребите на овој труд се прави теоретско истражување на литература од познати автори, а најмногу се користи литературата на Џон Липски, американски лингвист кој всушност е еден од најеминентните научници и истражувачи во областа на шпанската дијалектологија и јазична варијација.

Клучни зборови: *шпански јазик; дијалекти; јазични варијации; фонетско-фонолошки карактеристики; САД.*

DIALECTS OF SPANISH IN THE UNITED STATES OF AMERICA

Marija Todorova¹

¹Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
marija.todorova@ugd.edu.mk

Abstract: This paper analyzes the actual status and the expansion of Spanish language in the United States of America, it emphasizes the linguistic diversity and the varieties of Spanish. The aim of the paper is to provide an overview of the most common dialects of Spanish in the United States and to explain their main phonetic and phonological characteristics in detail. For the purposes of this paper, we have conducted a theoretical review of the literature by prominent authors, mostly the literature of John Lipski, an American linguist who is one of the most eminent scientists and researchers in the field of Spanish dialectology and language variation.

Key words: *Spanish language; dialects; language variations; phonetic and phonological features; USA.*

Вовед

Шпанскиот јазик е еден од најраспространетите јазици на сите континенти и четврт најзборуван јазик во светот, веднаш по кинескиот, англискиот и хинди јазикот (Molina, 2007, 17). Според Лопез (López, 2007, 483), 5,7 % од светското население зборува шпански јазик (околу 500.000.000 луѓе), а во речиси 21 држава е официјален јазик. Тоа се земјите како Аргентина, Боливија, Чиле, Колумбија, Костарика, Куба, Доминиканска Република, Еквадор, Ел Салвадор, Гватемала, Хондурас, Мексико, Никарагва, Панама, Парагвај, Перу, Порторико, Уругвај и Венецуела, додека во другите земји го дели тој статус со англискиот јазик или со локалните јазици како гварански, кечуа, араукано, ајмара итн. (Barrutia; Schwegler, 1994: 215). Според бројот на земји каде што шпанскиот јазик е официјален и според бројот на луѓе кои го користат како мајчин јазик или како некоја негова јазична варијација, јасно може да се каже дека шпанскиот јазик е светски јазик во рамномерна линија со англискиот, германскиот, францускиот и др. Поради брзото и континуирано зголемување на бројот на население од шпанско говорно подрачје на територијата на САД, податоците кои се среќаваат во овој труд, се можеби некомплетни и застарени. Потребно е, но истовремено и многу тешко и комплицирано, постојано да се следат и обновуваат податоците за да одговараат на моменталната состојба. Што се однесува до јазичните карактеристики на дијалектите, тие со текот на времето стануваат сè постабилни.

Застапеноста на шпанскиот јазик во САД

Во Соединетите Американски Држави, шпанскиот јазик постепено стекнува позиција на неофицијален втор јазик. На речиси 22 милиони луѓе им е прв, т.е. мајчин јазик. 60 % од нив се Мексиканци кои живеат на запад и југозапад во САД, особено во државите како што се: Калифорнија, Колорадо, Њу Мексико, Аризона и Тексас, 12 % се Порториканци кои живеат на североисток, најмногу во Њујорк и околу 4 % се Кубанци распространети по целата територија на САД, но сконцентрирани најмногу во Флорида, посебно во Мајами (Barrutia; Schwegler, 1994: 233). Половина од жителите во Мајами (околу 360.000) не го владееат англискиот јазик, а само ¼ од вкупното население го зборуваат во своите домови (Henslin, 2004: 40). Поради тоа што Латиноамериканците се мнозинство во Мајами, овој двојазичен град го сметаат за „главен град на Латинска Америка“ (Henslin, 2004: 40). Во Калифорнија пак, шпанската популација претставува една четвртина од вкупното население.

Поради фактот дека десетици милиони луѓе го зборуваат шпанскиот јазик во своите домови и поради тоа што оваа бројка значително се зголемува во последните години, можеме да кажеме дека САД прераснува во земја со најголем процент луѓе, припадници на хиспано-етничката група Латиноамериканци или познати уште како „Latinos“ кои потекнуваат од Латинска Америка. Околу

25 милиони луѓе потекнуваат од Мексико, 3 милиони од Порторико, повеќе од 1 милион од Куба, голем број од Чиле, Венецуела, Аргентина, Боливија, Колумбија, Доминиканска Република, Панама, Перу итн. (Henslin, 2004: 227). Латиноамериканците се најголемата етничка малцинска група во САД која се разликува од останатите по шпанскиот јазик. Сите припадници на оваа етничка група зборуваат различни дијалекти и сите тие си имаат свои карактеристики кои, всушност, претставуваат одлика на одредена група луѓе во одредени делови на САД и го прават секој дијалект посебен сам по себе.

Дијалектите на шпанскиот јазик во САД

Во Соединетите Американски Држави постојат неколку различни дијалекти, коишто се зборуваат во различни делови од земјата и коишто со своите граматички, фонетски, синтаксички и пред сè лексички особености го прават секој од нив поразличен од литературниот стандарден шпански јазик. Иако сите шпански дијалекти имаат исти правила за пишување, сепак постојат значителни разлики во изговорот. Контактот со англискиот јазик, како и мигрирањето на населението од Латинска Америка и масовното населување на одредени делови од земјата се клучни фактори кои директно влијаат врз промената на шпанскиот јазик низ времето. Затоа, важно е да се истакне дека постојат големи разлики при зборувањето на јазикот низ генерациите. Првата генерација имигранти го зачувала оригиналниот јазик, јазикот зборуван во местата од каде што потекнуваат. Втората генерација луѓе веќе зборуваат јазик полн со англицизми, поради влијанието на англискиот јазик врз нивниот говор. Во продолжение на овој труд ќе се осврнеме на најзастапените дијалекти, зборувани од припадници на трите најголеми латино групи во САД и нивните фонетско-фонолошки особености.

„Мексико-американски“ или „Chicano“ шпански јазик

Мексиканците и Мексико-Американците се најголемата латино група во САД, со над 50 % од вкупното латино население. Иако најмногу од нив се сконцентрирани во Тексас и Калифорнија, држави кои се на самата граница со Мексико и во кои традиционално имигрираат голем број луѓе, сепак тие веќе се многу распространети и по другите држави, како што се: Илиноис, Аризона, Колорадо, Флорида, Невада итн. Оваа латино група најмногу се населува во Лос Анџелес, Чикаго, Хјустон, Феникс, Сан Диего, Далас, Сан Антонио и др. Сите тие зборуваат мексико-американски или „Chicano“ шпански јазик. Зборот *Chicano* е кратенка од зборот *mexicano* кој до средината на 17 век се изговарал како [meshicano], т.е. буквата *x* се изговара како [s]. Овој термин се користи не само за јазикот, туку и за Мексиканците родени или израснати во САД. Мексико-американскиот или „chicano“ шпанскиот јазик е всушност мексикански дијалект со лексички позајмици од англискиот јазик. Овој дијалект има многу

особености кои исто така се карактеристични и за други дијалекти. Така, жител на Лос Анџелес или на Ел Пасо, на пример, ги има истите карактеристики во изговорот како и жител на Гвадалахара, Мексико, Богота, Лима итн.

Најкарактеристичните фонетско-фонолошки особености на овој дијалект се: тврдите согласки т.е. сибилантно изговарање на /s/ кога е на крајот од слог или на крајот од зборот (*ésto, últimos, tántos, desde, isla, los dedos* итн.); кога се наоѓа на крајот од зборот, /n/ е алвеоларна, а не веларна согласка (*pan, van*); дијалектот е *yeísta*¹ и *seseante*²; фонемата /r/ е алвеоларна; губење на палаталната меѓувокална /y/, [*estreíta*] наместо [*estreyíta*] во *estrellita*, [*gaína*] наместо [*gayína*] во *gallina*; редуцирање и обезвучување на вокалите; дислоцирање на акцентот во зборовите, како на пример, *maíz – maiz*; промена на звукот на неакцентираниите вокали, како на пример, во [*polécía*] *policía*, [*manijar*] *manejar*; додавање на „yod“ (y) помеѓу два вокала кои вообичаено претставуваат хијат, *seo > seyo* итн. (Barrutia; Schwegler, 1994: 238).

Порторикански шпански јазик

Порториканците се втора по големина латино група во САД. Тие најмногу се населени во државите на североисток и во Флорида. Најсконцентрирани се во Њујорк, а потоа следуваат: Њу Џерси, Пенсилванија, Масачусетс, Конектикат, Илиноис, Калифорнија, Тексас и Охајо. Зборуваат порторикански шпански јазик кој има многу сличности со шпанскиот јазик којшто се зборува и во Доминиканската Република. Иако Порторико територијално е дел од Соединетите Држави, сепак во порториканскиот шпански јазик не се среќаваат премногу англицизми или транскulturни особености.

Од фонетска гледна точка постојат неколку карактеристики кои го издвојуваат овој дијалект од останатите: аспирација [h] или целосно „бришење“ на /s/ кога е на крајот од слог или на крајот од зборот; /n/ вообичаено се изговара веларно кога се наоѓа пред вокал ([e] *éso*) или пред интерпункцискиот знак, точка ([ya *po comerán*]); честото неутрализирање, односно промена на /r/ во [l] кога се наоѓа на крајот од слог или на крајот од зборот, како на пример, во *puerto > puelto, comer > comel* итн. Оваа карактеристика најчесто се среќава во говорот на постарите говорници и на пониската класа луѓе. Постои друга карактеристика на порториканскиот дијалект што го прави различен од другите дијалекти на шпанскиот јазик. Двојното /r/ кое се наоѓа помеѓу вокали (*carro*) или /r/ на почетокот од зборот (на пр. *Rosa*), се изговара како веларно фрикативен или увуларно фрикативен алофон, понекогаш звучен или безвучен. Кога се изговара безвучно, понекогаш луѓето кои зборуваат на друг дијалект

¹ *yeísmo* – елизија на фонемата /k/ (која одговара на графемата ⟨ll⟩, како во *pollo* и *lluvia*) и употреба на фонемата /j/ (која одговара на графемата ⟨y⟩, како во *gaу* и *yo*), т.е. буквите *y* и *ll* всушност претставуваат една иста фонема.

² *seseante* – дијалект при кој буквите *s*, *z* и *c* (пред *e*, *i*), се изговараат како /s/, т.е. сите претставуваат една иста фонема, фонемата /s/ (*seseo, cine, zero*).

различен од порториканскиот, овој безвучен, увуларно фрикативен звук можат да го разберат како /x/, така што при изговорот на зборот „Ramón“, на пример, тие слушаат „jamòp“ – [xamòŋ]. Оваа карактеристика на порториканскиот дијалект вообичаено претставува проблем при меѓусебното разбирање или доловувањето на контекстот во реченицата сè додека „странецот“ не привикне да ги слуша увуларните алофони како претставници на двојна звучна фонема (Lipski, 2008: 124).

Кубански шпански јазик

Трета по големина латино група во САД се Кубанците, односно Кубанските Американци, со повеќе од 1 милион жители, од кои повеќето зборуваат шпански јазик. Кубанците почнале да се населуваат во Соединетите Држави уште пред шпанско-американската војна во 1898 г. и до крајот на 19 век веќе имало околу 100.000 Кубанци, населени претежно во Тампа, Ки Вест и Њујорк. Најголем број Кубанци се населиле по Кубанската револуција во 1959 година. Според пописот од 1960 година, во САД имало нешто повеќе од 124.000 Кубанци од кои околу 79.000 се родени во Куба. До 1970 година имало повеќе од 560.000 Кубанци, од кои 439.000 родени во Куба. Оваа бројка всушност покажува значителен пораст за време од само 10 години. Кубанскиот центар за бегалци во Мајами проценил дека во текот на оваа деценија во САД влегле речиси 448.000 Кубанци (Lipski, 2008: 105). Според пописот од 2000 година, нивниот број изнесува околу 1,24 милиони Кубанци во САД, од кои најмногу живеат во Флорида, но значителен број од нив живеат и во: Њу Џерси, Њујорк, Калифорнија, Тексас, Илиноис, Невада и др. Во Куба има неколку различни дијалектни зони и секоја од нив со специфични карактеристики, но овде ќе ги наведеме само оние кои се општи за повеќето варијации на кубанскиот шпански јазик којшто се зборува во САД. Овој дијалект има слични фонетски карактеристики со дугите кариписки дијалекти³.

Главните фонетско-фонолошки карактеристики на кубанскиот шпански јазик се следниве: *jota* /x/, како во *trabajo* (работа) или *gente* (луѓе), е многу слаба [h] и обично се губи; /n/ вообичаено се изговара веларно [ŋ] кога се наоѓа пред вокал на крајот од фраза или збор ([eŋ éso]); /s/, пак, кога стои на крајот од слог или збор, речиси никогаш не преминува во /z/ како што е случај во другите дијалекти, на пр. *desde* [dézde], но овде се изговара како [dÉØde]; /p/ како на пр. во сагто често се безвучува и се транскрибира како [hr]. Оваа појава најчесто се среќава во источните делови на островот. Согласката /j/ понекогаш е африкат, т.е. се изговара како (ç) во македонскиот јазик или како (j) во англискиот јазик (како на пр. во *Joe*). Сепак, овој африкативен изговор не се среќава толку често како во некои други кариписки дијалекти. Карактеристично за сите варијации

³ Кариписките дијалекти ги опфаќаат дијалектите на шпанскиот јазик кои се застапени во: Порторико, Куба, Доминиканската Република, Панама, Венецуела и карипискиот брег на Колумбија.

на кубанскиот шпански јазик е неутрализацијата на /l/ и /r/ кога се наоѓаат на крајот од фраза или збор. Губењето на /r/ на крајот од фраза е честа појава во разговорниот јазик, на пр., *voу a trabajá* (наместо *voу a trabajar* – одам на работа), но во говорот на пониската класа луѓе, /r/ почесто се изговара како [l], на пр. *pol favol* (наместо *por favor* – ве молам). Меѓу кубанските заедници во Соединетите Држави, изговорот на /r/ на крајот од фраза е социолингвистички диференцијатор помеѓу првата група на имигранти, професионалната класа, најчесто од Хавана и оние кои дошле подоцна, меѓу кои најголем број биле од работничката класа и жители на руралните провинции (Lipski, 2008: 111). За крај, треба да се истакне една од најважните карактеристики на кубанскиот дијалект, типична само за говорот на ниската класа во Куба, која исто така е одлика и на дијалектот присутен на територијата на карипскиот брег на Колумбија, но не и на порториканскиот дијалект. Се однесува на зајакнувањето на затворените и носните консонанти, на пр. *puerta* > *puetta*, *algo* > *aggo*, *aldea* > *addea*, *alto* > *atto*, *carne* > *canne* итн. Оваа артикулациска промена е од голема важност за кубанскиот и колумбискиот дијалект затоа што внесува фонемичен контраст, така што /b, d, g/ или /β, ð, ɣ/ формираат парови како што се /ágo/ algo или /áyo/ hago (Barrutia; Schwegler, 1994: 243).

Заклучок

Шпанскиот јазик, веднаш по англискиот, е најзборуван јазик во Соединетите Американски Држави, земјата со најголем број луѓе, припадници на најголемата етничка малцинска група *Латиноамериканци* или познати уште како „*Latinos*“. Во САД се зборуваат неколку дијалекти кои се разликуваат по своите граматички, фонетски, синтаксички и лексички особености. Иако сите шпански дијалекти имаат исти правила за пишување, сепак постојат значителни разлики во изговорот на луѓето, припадници на различни латино групи. Карактеристични фонетско-фонолошки особености кои најчесто се среќаваат во дијалектите се: редуцирање и обезвучување на вокалите, дислоцирање на акцентот во зборовите, промена на звукот на неакцентирани вокали, неутрализација, додавање на „уод“ (y) помеѓу два вокала кои вообичаено претставуваат хијат, аспирација итн. Поради фактот што употребата на шпанскиот јазик на териториите на САД интензивно се развива и се шири, и поради влијанието на голем број фактори како што се, на пример, малцинското население, двојазичноста, политиката на државата во однос на имиграцијата и двојазичноста итн., не може со сигурност да се предвиди ниту иднината на шпанскиот јазик ниту иднината на неговите дијалекти, но јасно е дека сите јазици се менуваат и развиваат со текот на времето, па така и шпанскиот јазик не е исклучок.

Користена литература

- [1] James M. Henslin (2004). *Essentials of sociology*, Pearson Education, Inc., Boston, MA, USA.
- [2] Lipski, J.M. (2008). *Varieties of Spanish in the United States*, Georgetown University Press, Washington, D.C.
- [3] López Morales, H. (2007). “El Futuro del Español”. Instituto Cervantes: Enciclopedia del español en el mundo 2006 – 2007, pp. 476–491: http://cvc.cervantes.es/lengua/anuario/anuario_06-07/pdf/presente_09.pdf
- [4] Molina, C.A. (2007). “El Valor de la Lengua”. Instituto Cervantes: Enciclopedia del Español en el Mundo 2006 – 2007: http://cvc.cervantes.es/lengua/anuario/anuario_06-07/pdf/preliminares_03.pdf
- [5] Richard Barrutia, R. & Schwegler, A (1994). *Fonética y Fonología Española*, Toronto, Canada.

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2020